

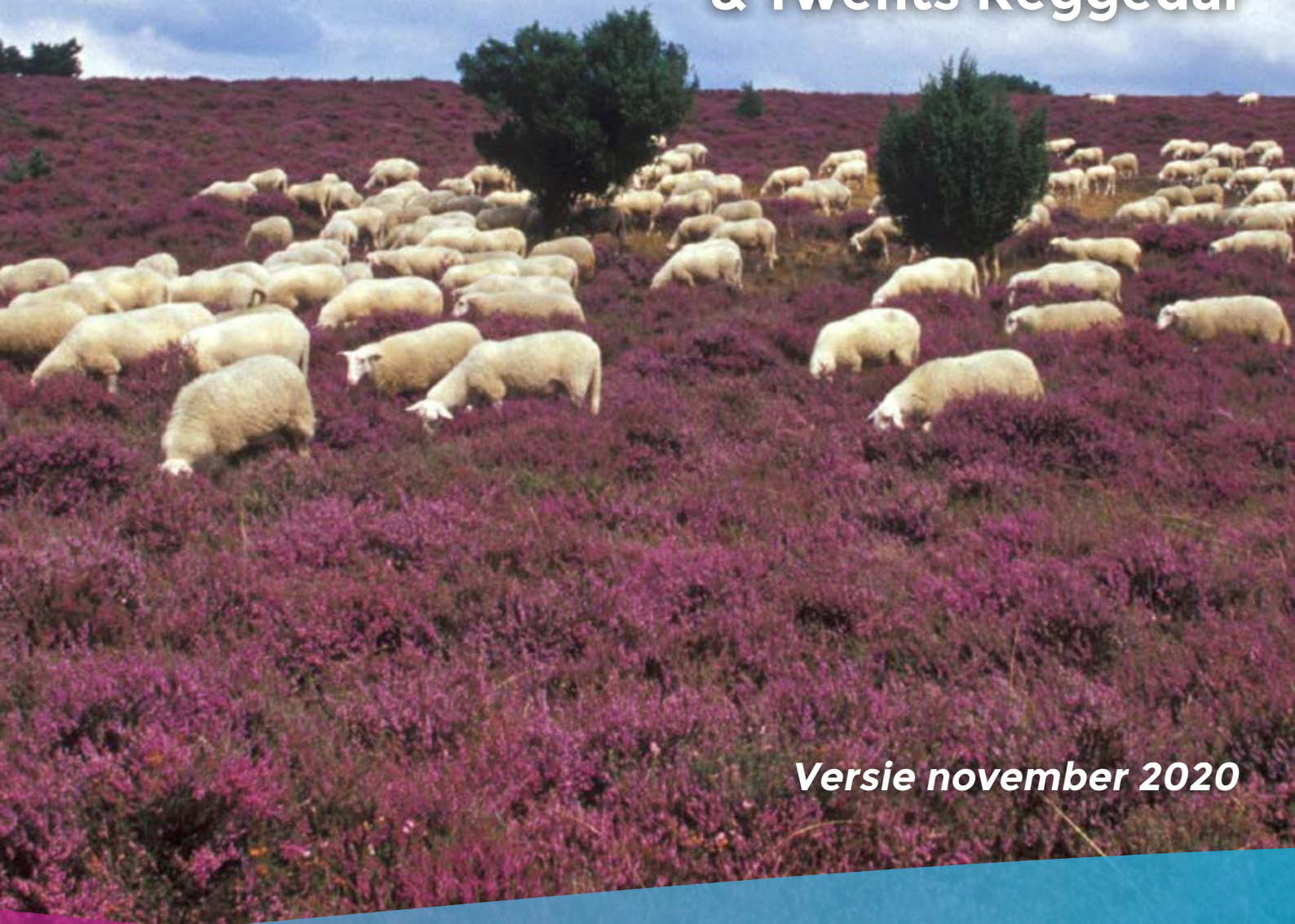
Nationaal
Park

sallandse heuvelrug
twents reggedal

Hoofdlijnen Ambitieplan

Nationaal Park Sallandse Heuvelrug
& Twents Reggedal

Versie november 2020

Nationaal Park Sallandse Heuvelrug & Twents Reggedal

Het realiseren van een Nationaal Park van topklasse. Dat is de ambitie van de samenwerkende partners van de netwerkorganisatie Nationaal Park Sallandse Heuvelrug & Twents Reggedal. De afgelopen jaren hebben de betrokken organisaties, in afstemming met ondernemers, vrijwilligers en inwoners een gezamenlijke route uitgezet om het huidige Nationaal Park De Sallandse Heuvelrug uit te bouwen tot één groter en versterkt Nationaal Park Sallandse Heuvelrug & Twents Reggedal (NPSH&TR).

De aanpak om dit te realiseren, is vastgelegd in een gelijknamig ambitieplan. Voor u ligt een samenvatting op hoofdlijnen. Meer informatie en achtergronden vindt u in het volledige plan.

Samenwerkende partners

Dit zijn de samenwerkende partners van netwerkorganisatie Nationaal Park Sallandse Heuvelrug & Twents Reggedal:

- Gemeente Hellendoorn,
- LTO Noord: Salland en West-Twente,
- Gemeente Hof van Twente,
- Staatsbosbeheer,
- Gemeente Raalte,
- Natuurmonumenten,
- Gemeente Rijssen-Holten,
- Landschap Overijssel,
- Gemeente Twenterand,
- Waterschap Vechtstromen,
- Gemeente Wierden,
- Waterschap Drents-Overijsselse Delta,
- Waterbedrijf Vitens,
- MarketingOost en Toeristische bureaus in NPSH&TR,
- IVN Natuureducatie.

De Provincie Overijssel is tot nu toe betrokken als adviseur. Zij heeft het gebied in deze de 'lead' gegeven, maar ondersteunt het transitietraject van harte. Met ondersteunende adviezen en ook zijn financiële middelen in het vooruitzicht gesteld.

Historische achtergrond

De bergen en belten tussen Salland en Twente lijken willekeurig in het landschap te liggen. Wie de achtergrond kent, weet dat deze 'bergen vol beleving' nauw met elkaar verbonden zijn en zo'n 150.000 jaar geleden tegelijkertijd zijn ontstaan. Tijdens de Saale-ijstijd vormde een enorme tongvormige massa landijs (ijslob) het landschap. Zo ontstonden niet alleen de Sallandse Heuvelrug (met de Holterberg, Haarlerberg, Noetselerberg en Koningsbelten), maar ook de Lemelerberg, Luttenberg, Markelose Berg, Besthemerberg en de 'rug' bij Hoge Hexel. Zesentwintig 'bergen en belten' in totaal. Na het afsmelten van de ijslob ontstonden de loop van de Regge en de natte veengebieden (zoals het Wierdense Veld).

De mensen namen bezit van dit landschap. Eerst door in de prehistorie bovenop de bergen en belten te gaan wonen. Later ook door onze huidige dorpen en buurtschappen te stichten. De gebieden werden verdeeld, gescheiden door strakke lijnen in het landschap. Tegenwoordig zijn we onze oude dorpsgrenzen grotendeels uit het oog verloren. Wie weet nog waar zijn eigen dorpslandschap begint en eindigt? De transitie naar het grotere NPSH&TR moet daarin verandering brengen door verleden en toekomst te verbinden en verweven: van een begreemd natuurgebied naar een Nationaal Park met een samenhangend landschap-ecologisch systeem (inclusief de Regge).

Aanpak tot 2024

Het Ambitieplan komt voort uit een meerjarig proces dat in 2018 in een stroomversnelling kwam met de komst van 'De Standaard voor de gebiedsaanduiding Nationaal Park'. Hierin staan 12 criteria (toegelicht in het Ambitieplan) die de kwaliteit van de parken garanderen. Het Ambitieplan sluit hierop aan met een uitvoeringsagenda die bestaat uit procestrajecten en uitvoeringsgerichte (pilot)projecten (pilots geven input voor de procestrajecten).

- In een **procesgericht** spoor wordt de beoogde transitie van het Nationaal Park nader verkend en onderzocht met als uitgangspunt het streefbeeld voor 2030 voor Nationale Parken.
- In een **uitvoeringsgericht** spoor worden lopende activiteiten van het Nationaal Park ondergebracht, op het gebied van communicatie, educatie, marketing en bijvoorbeeld monitoring. Hier worden pilotprojecten gekoppeld aan hoofddoelen.

Evaluaties en vervolg

Van 2021 t/m 2023 wordt uitvoering gegeven aan de verkennings- en onderzoeksfase. Na een tussenevaluatie (2021) en eindevaluatie (2023) beslissen de betrokken partners of zij de uitvoeringsfase willen inzetten vanaf 2024. Tijdens de verkenningsfase worden stakeholders in het gebied (eigenaren, beheerders, overheden, bewoners en ondernemers) geïnformeerd en betrokken. Samen met hen wordt (verder) gewerkt aan commitment. Bij de evaluatie wordt ook bepaald of er draagvlak is om het ingezette proces te vervolgen.

Doel en streefbeeld

Het doel is om het bestaande 'Nationaal Park' uit te bouwen naar een Nationaal Park van topklasse. Dit grootste aaneengesloten droge heidegebied van Noordwest-Europa, behoort immers tot een select aantal gebieden in Nederland, waar de kernkwaliteiten van landschap en natuur een zeer hoge waardering kennen.

De bestuurders van netwerkorganisatie NPSH&TR onderschrijven het landelijke streefbeeld voor alle Nationale Parken. Dit is gericht op nationale parken die in 2030 "iconen zijn met natuurkernen van (inter)nationale allure en (inter)nationale aantrekkingskracht. Ze zijn herkenbaar en vertellen ieder een eigen verhaal dat past bij het karakter van het gebied." De natuurkernen liggen in een groter landschappelijk, cultuurhistorisch en ruimtelijk 'ensemble' met een grote diversiteit (binnen en tussen de gebieden).

Verbondenheid

Er is een sterke beleving van natuur en het omliggende landschap. Bewoners, maatschappelijke instellingen, overheden en ondernemers voelen zich hiermee verbonden. De nationale parken zijn ook de basis voor merkontwikkeling van de regio, de drijfveer voor toeristische en recreatieve campagnes en daarmee voor de sociaaleconomische en sociaal-culturele ontwikkeling van de regio.

De samenwerkende partners van de netwerkorganisatie NPSH&TR onderzoeken nu hoe dit streefbeeld vertaald en toegepast kan worden in NPSH&TR. Met als overkoepelende ambitie een aantrekkelijk, samenhangend, veerkrachtig en toekomstbestendig Nationaal Park van topklasse, gebaseerd op een gezamenlijke identiteit van het Centraal Sallandse Heidelandschap.

Vijf strategische doelen

1. Kwaliteit natuur, ruimte en beleving verhogen

Het samenhangende landschaps-ecologisch systeem versterken als 'fundament' voor het Nationaal Park. Binnen de Natura 2000-gebieden worden natuurherstelopgaven doorgevoerd, conform de beheerplannen. Er is géén sprake van uitbreiding van Natura 2000-gebieden. Met het verhogen van de beleving is in meerdere deelgebieden al ervaring op gedaan. Meer beleving betreft niet alleen natuur en landschap, maar ook de identiteiten van kernen en dorpen (cultuurhistorie).

2. Bijdragen aan transitie voor landbouw, energie en klimaat zichtbaar maken

De verduurzaming in de landbouw wordt verder gestimuleerd. Vrijwilligheid staat voorop. De boer en landbouwsector als drager van het landschap zijn van groot belang. Boeren moeten zich uitgedaagd én gesteund voelen in de transitie. Op het gebied van duurzame energie kan het NPSH&TR een regionaal 'platform' zijn om gemeentelijke energievisies en -strategieën af te stemmen op bovengemeentelijk niveau. Het transitieproces biedt als proeftuin en etalage kansen om praktijkervaring op te doen met klimaat-adaptieve maatregelen (o.a. watervraagstuk).

3. Aantrekkingskracht verhogen

Bij de nieuwe opzet voor Nationale Parken is er extra oog voor sociaaleconomische aspecten, met name voor dorpen en kernen. Dit zorgt voor meer verbondenheid met de regionale gemeenschap. Het gebied herbergt verschillende dorpskernen met hun eigen cultuur-historische

identiteit en aantrekkelijkheid. De levendigheid van de kernen heeft veel invloed op de beleving van bezoekers. Goede voorzieningen stimuleren de lokale economie en ontlasten de druk op het gebied (spreiding bezoekers).

4. Verbinding natuur & samenleving versterken

Alle bezoekers maken een bijzondere ervaring mee op het gebied van natuur, cultuur en landschap. Zij kunnen de unieke waarden beleven en erover leren. De betrokken partners trekken samen op om een groeiende groep mensen te bereiken die trots zijn op NPSH&TR en dit verder verspreiden. Ook laten we alle kinderen in de streek kennismaken met de unieke waarden van het nationaal park. Bestaande trajecten voor wetenschappelijk onderzoek willen we continueren en waar mogelijk versterken of verbreden.

5. Een sterkere merk- en marktpositie in Nederland bereiken

Het nationaal park is de buitensportregio van Nederland, met actieve beleving die ontspant. Van vogelspotten, wandelen, hardlopen, fietsen, mountainbiken tot meedoen aan één van de vele topsportevenementen. Het is belangrijk om toe te werken naar meer gemeenschappelijke herkenbaarheid en een eenduidige uitstraling (met consistente bebordingen en routing). Recreatie en toerisme zijn bij uitstek geschikt voor een ecologisch verantwoorde economische ontwikkeling. De ambitie is om een vervolgstap te zetten in de versterking van duurzaam toerisme, waarbij de recreatieve druk wordt gespreid over het gehele nationale park.

Communicatie, participatie & educatie

Procestraject

De landelijke strategieën van de Nationale Parken worden geïmplementeerd. We zetten in op één of meer 'Top-belevingen' in de natuur. Specifiek voor NPSH&TR zijn dit letterlijk hoogtepunten: op de 26 bergen en belten. Naast activiteiten willen we dat bezoekers ook een bijzondere natuurervaring (natuur, cultuur en landschap) meemaken om de unieke waarden van het Nationaal Park te beleven.

Het unieke 'verhaal' van NPSH&TR is beschreven als het Centraal Sallands Heidelandschap. Om dit tot leven te brengen, wordt gewerkt met de methode van 'storytelling'. We versterken het landschapsverhaal als basis voor educatie en activiteiten. We delen het verhaal verder via bestaande ambassadeurs, waaronder 'streekholders' (bedrijven, organisaties en verenigingen) en gemeenteraadsleden die al in het gebied actief zijn.

Pilot- en uitvoeringsprojecten

De kennis en vaardigheden uit het procesgedeelte worden ingezet in een aantal pilotprojecten. Zo krijgt het proces een praktische vertaling.

Er wordt nieuw aanbod gecreëerd door te zorgen voor twee topervaringen die de schoonheid van het gebied zichtbaar maken. Het programma 'Ambassadeur van het Landschap' wordt ontwikkeld om (nieuwe) doelgroepen in te kunnen zetten als ambassadeurs. Denk aan: buurtbewoners, gemeenteambtenaren, TIP-medewerkers, medewerkers van zorginstellingen of agrariërs die streekproducten maken of verkopen. Daarnaast zetten we in op het versterken van de betrokkenheid en trots van inwoners, bijvoorbeeld door de 'Organizing' methode, die mensen activeert die wel iets willen doen, maar (nog) niet weten hoe.

We leggen verbinding met actuele maatschappelijke vraagstukken en ontwikkelingen (o.a. klimaat, water, duurzame energie, landbouw) door de transitieopgaven te vertalen naar educatie. Samen met de gebiedspartners creëren we meer inzicht in de educatiebehoeften. Zo worden de verhalen van het gebied leidend voor de educatie.

Gebiedsmarketing

De naamsbekendheid van NPSH&TR is nog laag en de positionering was onduidelijk. Bovendien kan het

vermarkten efficiënter en effectiever. De concurrentie op recreatief en sportief vlak is echter groot. Daarom zetten we voor de gebiedsmarketing in op:

- Inspelen op actieve doelgroepen door het gebied uit te breiden van het huidige Nationaal Park naar een combinatie met de aanliggende gebieden.
- Gezondheid, vitaliteit, rust, uitdaging, avontuur, ruimte en natuur zijn belangrijke thematische speerpunten.
- De basisvoorzieningen worden op orde gebracht en de beeldbepalende activiteiten en evenementen worden uitgebreid (productontwikkeling), met spreiding in tijd en ruimte.
- Realiseren van een organisatiestructuur die versnippering voorkomt en de 'customer journey' rollen en taken verdeelt.
- De eerste jaren ligt de nadruk op het vergroten van bestaande doelgroepen, maar met uitbreiding naar Duitsland en Vlaanderen. Als meer evenementen en activiteiten ontwikkeld zijn, kunnen ook extra doelgroepen worden aangesproken.

Aanpak communicatie

Online bedient de website twee doelen: 1) Het Nationaal Park beter onder de aandacht brengen bij de verschillende segmenten. 2) De activiteiten in het gebied beter onder de aandacht brengen bij de drie persona's door te inspireren en activeren. Daarnaast worden als online kanalen Facebook & Instagram, advertising en een nieuwsbrief benut.

Offline ontwikkelen we een toeristische fiets- en wandelkaart voor het gehele NPSH&TR. Naast de gewone fiets- en wandelroutes komen hierop ook MTB-routes en ruiterspaden te staan. Rondom de seizoenen worden diverse campagne-uitingen gemaakt (o.a. seizoensflyers).

Vanaf 2021 wordt de communicatie geïntensiveerd. Daarnaast kan NPSH&TR dan meeliften op de pers en PR-activiteiten binnen de regio's Salland en Twente en de overkoepelende campagne VisitOost. Binnen de internationale campagnes van MarketingOost wordt gekeken naar aansluiting met NPSH&TR. Op de website en in de social & search campagnes zetten we in op de aansluiting bij de seizoenen.

Wat gaan we doen?

Aan het activiteitenplan ligt integrale gebiedsontwikkeling ten grondslag. Hierbij stimuleren de gebiedspartners de betrokkenheid van bewoners en ondernemers zodat draagvlak ontstaat voor zowel natuur, economie als invulling van maatschappelijke opgaven. De ambitie rijkt verder dan de voorliggende agenda en het al 'direct' beschikbare budget.

De activiteiten van het Ambitieplan bestaan uit **procesmatige trajecten (deel A)** en **uitvoeringsgerichte (pilot)projecten (deel B)**. De procesmatige trajecten worden ter financiering voorgelegd aan het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, met cofinanciering vanuit de partners én de Provincie Overijssel. De uitvoeringsgerichte (pilot)projecten worden ter financiering voorgelegd aan de Provincie Overijssel, met cofinanciering vanuit de gebiedspartners.

Programmaliijnen en procestrajecten deel A

Ruimtelijke samenhang, kwaliteit en fysieke herkenbaarheid

A 1.1: Landschap-ecologische analyse

In samenhang met de reeds uitgevoerde landschapsbiografie wordt een landschap-ecologische analyse opgezet voor een landschapsstrategie. Dit proces vormt het uitgangspunt voor de beoogde kwaliteits-sprong in relatie tot natuur en landschap.

A 1.2: Ontwikkelen van een landschapsstrategie (of landschapsvisie)

Dit brengt de ruimtelijke uitwerking van de ambities uit het Ambitieplan en de waarden uit de landschapsbiografie én landschap-ecologische analyse in beeld (en kaart). Het draagt bij aan eigenaarschap en betrokkenheid bij bewoners en stakeholders.

A 1.3: Verkenning mogelijkheden klimaat-adaptief watersysteem

Verkennen van de mogelijkheden voor een transitie naar een klimaat-adaptief watersysteem, waarin de gevolgen van verdroging en klimaatverandering kunnen worden opgevangen. In nauwe samenhang met de transities van landschap, landbouw en natuur.

A 1.4: Voorbeeldpilots voor landbouwtransitie

Natuur-inclusieve landbouw is een vorm van landbouw waarbij meer rekening wordt gehouden met bodemprocessen en biodiversiteit. Vanuit wederkerigheid is ook een vorm van landbouw-inclusieve natuur denkbaar. De gebiedspartners willen hiervoor een aantal voorbeeldpilots opzetten, gericht op diversiteit in beheer en verschillende vormen van verweving van landbouw & natuur.

A 1.5: Vervolg Sallandse New Deal pilot

Vervolg geven aan de pilot 'Op weg naar een New Deal tussen boer en maatschappij', waarin onderzoek is gedaan naar de invulling van landschap-inclusieve landbouw, inclusief beloningssystemen voor het verlenen van eco- of maatschappelijke diensten. Hiervoor wordt een procesgroep gevormd met LTO Noord, Landschap Overijssel, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer, in afstemming met het College van Rijksadviseurs.

Zichtbaarheid en aantrekkingskracht, bekendheid, beleving en gebiedsidentiteit

A 2.1: Follow-up landschapsbiografie

Follow-up van de procesuitgevoerde landschapsbiografie samen met de communicatie van de eerste uitkomsten van de processen A 1.1 t/m A 1.4.

A 2.2: Strategie Participatie & Educatie

Opzetten van een strategie (en meerjarenaanpak) voor Participatie & Educatie. Hierbij wordt een gerichte aanpak voorgesteld in relatie tot verschillende aangegeven doelgroepen.

Regionale economie en partners

A 3.1: Recreatieve druk spreiden

Recreatie en toerisme zijn bij uitstek geschikt om een bijdrage te leveren aan een ecologisch verantwoorde economische ontwikkeling. De Regge is een belangrijke verbindende recreatieve factor in de regio die benut en uitgebouwd kan worden. De insteek is om de recreatieve druk te spreiden over het NPSH&TR en (potentiële) bezoekers te wijzen op de vele verschillende belevingsplekken die het gebied rijk is (ook minder bekende deelgebieden).

A 3.2: Totaalbeleving rond gastheren en -vrouwen

Uitgangspunt is het bieden van een totaalbeleving. Verblijfsaccommodaties (waar gastheren/vrouwen van het Nationaal Park het voortouw nemen) rusten we daarvoor toe als start-, knoop- en verwijspunten richting bezoekers- en informatiecentra.

Programmaliijnen en projecten deel B

De uitvoeringsgerichte (pilot)projecten zijn als het ware een 'verlengstuk' van de procestrajecten (deel A).

Ruimtelijke samenhang, kwaliteit en fysieke herkenbaarheid

B 1.1: Groenblauwe schakels versterken

Enkele groenblauwe verbindende schakels (kruidenrijke akkers, kruidenrijke graslanden, houtwallen e.d.) versterken landschapsiconen en of specifieke erfgoedlocaties. Gebaseerd op het uitvloeisel van de landschapsbiografie.

Zichtbaarheid en aantrekkingskracht, bekendheid, beleving en gebiedsidentiteit

B 2.1: Basis op orde (fase I)

Dit behelst het gehele NPSH&TR waarbij aan de hand van een schouw (te beginnen) in het huidige Nationaal Park Sallandse Heuvelrug, de status van onderhoud en 'relevantie' van recreatieve voorzieningen (picknicksets, afvalbakken, infopanelen, verwijsborden, etc.) in beeld wordt gebracht met een voorstel voor onderhoud.

B 2.2: Projecten IVN Natuureducatie

Uitvoeringsprojecten op het terrein van Communicatie, Participatie & Educatie, die worden gecoördineerd door IVN Natuureducatie.

Regionale economie en partners

B 3.1: MarketingOost en VisitOost

Uitvoeringsprojecten op het terrein van gebiedsmarketing en marketingcommunicatie die worden gecoördineerd door MarketingOost. Ook wordt een koppeling gelegd met de regiomerken Twente, Salland en Vechtdal, waarbij het NPSH&TR als aansprekende 'content' geldt. Via VisitOost wordt het NPSH&TR als 'natuuricoon' in beeld gebracht, samen met Nationaal Park Weerribben-Wieden.

Meer weten?

Mogelijk heeft u door het lezen van deze kernsamenvatting van het Ambitieplan meer behoefte aan informatie over de plannen of achtergronden. Raadpleeg dan het volledige Ambitieplan voor Nationaal Park Sallandse Heuvelrug & Twents Reggedal.

sallandse heuvelrug
twents reggedal

